1963
ମାର୍ଚ୍ଚ 4

ଅହମ୍ମଦ ହଫିଜ୍ ଖାନ୍

ବନାମ

ମହମ୍ମଦ ହସନ୍ ଖାନ୍

(ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡ଼କର, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା
ଏବଂ ଜେ. ସି. ଶାହ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ମାଲିକାନା ଅଧିକାର, ଉଚ୍ଛେଦ – ଅଧିନିୟମର ପରିଚାଳନା - ବୈଧତା - ସିର୍ ଏବଂ ଖୁଦକାଷ୍ଟ ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାର, ଯଦି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଡିକ୍ରି ନିଷ୍ପାଦନ କରିବା ସମୟରେ ବିକ୍ରୟରୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରାଯାଏ - ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମାଲିକାନା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ (ଇଷ୍ଟେଟ୍, ମାହାଲ, ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର) ଅଧିନିୟମ, 1950 (ଏମ୍. ପି. 1951 ର 1), ଧାରା 43, 49 ।

ଜଣେ ମହମ୍ମଦ ୟୁସୁଫ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅର୍ଥ ଡିକ୍ରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ସମୟରେ, ଏକ ଗ୍ରାମରେ ଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଂଶକୁ *ସିର୍* ଏବଂ *ଖୁଦକାଷ୍ଟ* ଜମି ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କରିଥିଲେ । ବିକ୍ରୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ (ଇଷ୍ଟେଟ, ମାହାଲ, ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର) ଅଧିନିୟମ, 1950 (ଏମ. ପି. 1951 ର 1) ସେହି ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଗ୍ରାମରେ ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ନିହିତ ହୋଇଥିଲା । ଅକ୍ଟୋବର, 1951 ରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ନିଲାମୀ ବିକ୍ରୟରେ *ସିର୍ ଖୁଦକାଷ୍ଟ* କ୍ଷେତ୍ର କିଣିଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆପତ୍ତି ଖାରଜ ହେବା ପରେ ବିକ୍ରୟ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଅପିଲ ଉପରେ, ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ବିକ୍ରୟକୁ ବାତିଲ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିଟି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ହୋଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅପିଲରେ, ସେହି ଆଦେଶକୁ ଓଲଟାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିଲାମୀ କ୍ରେତାଙ୍କୁ ପୁଣି ସମ୍ପତ୍ତିର ଦଖଲରେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏହା ପରେ ଆବେଦନକାରୀ ନିଷ୍ପାଦନକାରୀ ଅଦାଲତରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଜମି ବିକ୍ରି କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆପତ୍ତି ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅପିଲ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ଉପରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 43 କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଡିକ୍ରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ସିର୍ ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାର ବିକ୍ରୟର ପ୍ରସଙ୍ଗ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା ଯେ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦ୍ୱାରା, ମାଲିକ ମାଲିକାନାକୁ ସଂଲଗ୍ନ ସିର୍ ଜମି ସମେତ ଇଷ୍ଟେଟ୍ କିମ୍ବା ଗାଁର ମାଲିକ ହେବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସିର୍ ଜମିରେ ଚାଷ କରିବାର ଅଧିକାର ଯାହା ତାଙ୍କ ଘରୋଇ ଚାଷଜମି ଥିଲା ତାହା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି ଏବଂ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 38 ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର *ମାଲିକ ମକବୁଜା* ହୁଅନ୍ତି । ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଘରୋଇ-କ୍ଷେତରେ ସେମାନଙ୍କର ନୂତନ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହା ମାଲିକଙ୍କ *ମାଲିକ ମକବୁଜା* ରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

ଧାରା 43 ର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ *ସିର୍* ଏବଂ *ଖୁଦକାଷ୍ଟ* ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାର ଯାହା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମାଲିକଙ୍କ ଗୃହ-ଚାଷଜମି ହେଲା ବିକ୍ରୟରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଟେ, କେବଳ ଯେଉଁଠାରେ ସେହି ଚାଷ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଦାୟିତ୍ୱ ବିଷୟ ଥିଲା, ତାହା ବ୍ୟତୀତ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ସେହି ସର୍ତ୍ତ ନଥିଲା, ତେଣୁ, ବିକ୍ରୟକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବିନା ଘୋଷଣା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହାକୁ ବାତିଲ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରସାଦ ବନାମ ପଓ୍ୱନ କୁମାର, 1955 ଏନ୍. ଏଲ୍. ଜେ. 678 ପ୍ରଭେଦ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 293/1961 ।

ବିବିଧ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 3/1959ରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 24 ଡିସେମ୍ବର, 1959 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ *ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ଏସ୍. ବାର୍ଲିଙ୍ଗେ* ଏବଂ *ଏ. ଜି. ରତ୍ନପର୍ଖି* ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ *ଗଣପତ ରାୟ* ।

1963, ମାର୍ଚ୍ଚ 4 । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା - ଜଣେ ମହମ୍ମଦ ୟୁସୁଫ, ଆବେଦନକାରୀ ଅହମ୍ମଦ ହାଫିଜ୍ ଖାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜାନୁଆରୀ 14, 1950ରେ 1277/7/- ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଏକ ଅର୍ଥ ଡିକ୍ରି

ପାଇଥିଲେ । ଡିକ୍ରିର ନିଷ୍ପାଦନରେ ମହମ୍ମଦ ୟୁସୁଫ ବିଳାସପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଶକ୍ତି ତହସିଲର ଡୁହ୍ମରୀ ମୌଜାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦୁଇ ଆନା ଏବଂ 5-7/45 ପାଇ ଅଂଶ ସହିତ *ସିର୍* ଏବଂ *ଖୁଦକାଷ୍ଟ* ଜମି ସଂଲଗ୍ନ କରିଥିଲେ । 1950 ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର 28 ତାରିଖରେ ଏହା କୋରଖ କରାଯାଇଥିଲା । ମାର୍ଚ୍ଚ 31, 1951 ରେ, ବିକ୍ରୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ (ଇଷ୍ଟେଟ, ମାହାଲ, ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର) ଅଧିନିୟମ, 1950 (1951 ର ଏମ. ପି. ଅଧିନିୟମ ସଂଖ୍ୟା 1) ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଗ୍ରାମରେ ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ନିହିତ ହେଲା । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବିବାଦ ନାହିଁ ।

1951 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର 1 ତାରିଖରେ, କୋରଖ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ବିକ୍ରି ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା ମହମ୍ମଦ ହସନ୍ ଖାନ୍ ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିଣାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଆଦେଶ 21 ନିୟମ 90 ଅନୁଯାୟୀ ଆପତ୍ତି ଦର୍ଶାଇ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 1 ଫେବୃଆରୀ, 1952 ରେ ବିକ୍ରୟ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଡିକ୍ରିରଣୀ ଅପିଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ 1 ମେ, 1952 ରେ ବିଳାସପୁରର ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ବିକ୍ରୟକୁ ବାତିଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିର ଦଖଲ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ନିଲାମ କ୍ରେତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅପିଲରେ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଓଲଟାଇଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିଲାମ କ୍ରେତାଙ୍କୁ 16 ଏପ୍ରିଲ୍, 1955 ରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଦଖଲରେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଉଭୟ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ନିଲାମୀ କ୍ରେତା ନିଷ୍ପାଦନକାରୀ ଅଦାଲତରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଆହୁରି ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଥିବା ବେଳେ ନିଲାମୀ କ୍ରେତା ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 144 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟକାଳୀନ ଲାଭ ମାଗିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ନେଇ ଆମେ ଚିନ୍ତିତ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆପତ୍ତି ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅପିଲ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ 24 ଡିସେମ୍ବର, 1959 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ସହିତ ସେହି ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 43 କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଡିକ୍ରି

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ସିର୍ ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାର ବିକ୍ରୟର ବିଷୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ଯୁକ୍ତି ରଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଥିଲା । ଆମ ମତରେ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ, 1920 ଅନୁଯାୟୀ, ମାଲିକ ଭାବରେ ଜମି ଦଖଲ କରିବାର ଅଧିକାର ହରାଇଥିବା ଜଣେ ମାଲିକ ଏପରି ଅଧିକାର ହରାଇବା ତାରିଖ ଠାରୁ *ସିର୍* ଜମିର ଏକ ଅଧିକୃତ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ହୋଇଥିଲେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 49 ଦ୍ୱାରା ଏହା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ନିମ୍ନମତେ ପ୍ରଦତ୍ତ: -

"49, (1) ଜଣେ ମାଲିକ, ଯିଏକି କୌଣସି ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଡିକ୍ରି କିମ୍ବା ଆଦେଶ କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତର କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଧାରରେ, ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ କିମ୍ବା ସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ, ମାଲିକ ଭାବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ରୂପେ ନିଜ *ସିର୍*-ଜମିର ଦଖଲ ଅଧିକାର ହରାଇବେ, ସେପରି କ୍ଷତି ହେବା ତାରିଖରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାମଲା ବ୍ୟତୀତ, ଉକ୍ତ ଜମି ଉପରେ ଜଣେ ଅଧିକୃତ ଭଡ଼ାଟିଆ ହେବେ,-

(a) ଯେତେବେଳେ ସେ ଏପରି *ସିର୍* ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ଏପରି ଜମି ଚାଷ କରିବାର ଅଧିକାର ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି; କିମ୍ବା

(b) ଯେତେବେଳେ ଏପରି *ସିର୍*-ଜମି ନିଷ୍ପାଦନ ସମୟରେ ବିକ୍ରି କରାଯାଏ, କିମ୍ବା ଏକ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଡିକ୍ରି ଅଧୀନରେ ବନ୍ଧ କରାଯାଏ, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏପରି *ସିର୍*-ଜମି ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଅଧିକାରର ବିକ୍ରୟ କିମ୍ବା ପୂର୍ବବନ୍ଧନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ ।

(ଅନ୍ୟ ଉପ-ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ)

ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ କାରଣରୁ ମାଲିକାନା କ୍ଷତିର ପ୍ରଭାବ ପ୍ରାୟ ସମାନ, କେବଳ ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଯେ ପୂର୍ବ ମାଲିକଙ୍କ ଠାରେ ତାଙ୍କ ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ନୂତନ ଅଧିକାର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ରାଜ୍ୟକୁ ମାଲିକାନା ସ୍ୱାର୍ଥ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହେବା ପରେ ମାଲିକଙ୍କ ପାଇଁ ଯାହା ଅବଶିଷ୍ଟ ରହେ ତାହା ହେଉଛି *ସିର୍* କ୍ଷେତରେ ତାଙ୍କର ଚାଷ ଅଧିକାର ଏବଂ ଧାରା 4 (2) ରେ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ମାଲିକ "ତାଙ୍କ ଗୃହ-କୃଷି ଜମିର ଦଖଲ ବଜାୟ ରଖିବେ" ।

"ଧାରା 2 (g) (i) ଦ୍ୱାରା "ଗୃହ-କୃଷି" କୁ "1948-49 ବର୍ଷ ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ କାଗଜପତ୍ରରେ ମାଲିକଙ୍କ ନାମରେ *ସିର୍* ଏବଂ *ଖୁଦକାଷ୍ଟ* ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଜମି" ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ଏହିପରି ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦ୍ୱାରା, ମାଲିକ ମାଲିକାନାକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ *ସିର୍* ଜମି ସମେତ ଇଷ୍ଟେଟ୍ କିମ୍ବା ଗାଁର ମାଲିକ ହେବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ *ସିର୍* ଜମିରେ ଚାଷ କରିବାର ଅଧିକାର, ଯାହା ତାଙ୍କ ଘରୋଇ ଚାଷଜମି ଥିଲା, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଛି ଏବଂ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 38 ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର *ମାଲିକ ମକବୁଜା* ହୁଅନ୍ତି । ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ମାଲିକାନା ସ୍ୱାର୍ଥରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ନୂତନ ଅଧିକାର ଯଥା ଗୃହ-ଚାଷ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, ଯାହା ମାଲିକଙ୍କ *ମାଲିକ ମକବୁଜା* ରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 43 ନିମ୍ନମତେ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ:-

> "କୌଣସି ଜମି ଯାହା ନିହିତ ହେବାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଖଲ କିମ୍ବା ଦଖଲ ଅଧିକାରରେ ରହିଥିଲା କିମ୍ବା *ସିର୍*-ଜମି ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲା, ନିହିତ ହେବାର ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଋଣର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଏକ ଡିକ୍ରି କିମ୍ବା ଆଦେଶ ନିଷ୍ପାଦନ କରିବା ସମୟରେ କୋରଖ କିମ୍ବା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହେବ ନାହିଁ, ଯଦି ଏପରି ଋଣ ବୈଧ ଭାବରେ ବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଖଲ କିମ୍ବା ଦଖଲ ଜମି କିମ୍ବା *ସିର୍*-ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାର ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ଥିଲା ।

ଏହି ଧାରା ଦ୍ୱାରା, ଯଦି ଚାଷ ଅଧିକାରର ବନ୍ଧକ କିମ୍ବା କୌଣସି ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନ ଥାଏ, ତେବେ *ସିର୍* ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାରର କୋରଖ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ନିଷେଧ । ଏହି ଧାରା ରାଜ୍ୟରେ ନିହିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଋଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିବା ଆଦେଶ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥାଏ, ଯେପରି ଏଠାରେ ରହିଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ କୋରଖ ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା, ଏବଂ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ତାରିଖ ପରେ ବିକ୍ରୟ ହୋଇଥିଲା । *ସିର୍* ଜମିରେ କୃଷି ଅଧିକାର ଉପରେ କୌଣସି ବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ଶୁଳ୍କ ନଥିଲା । ଡିକ୍ରିଦାର ମହମ୍ମଦ ୟୁସୁଫଙ୍କ ପାଖରେ କେବଳ ଏକ ଅର୍ଥ-ଡିକ୍ରି ଥିଲା ଏବଂ କୋରଖ ଏହି ସଂଯୁକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଏକ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଧାରା 43 ର ଶେଷ ଭାଗରେ ଏହାକୁ ଏକ ସୁରକ୍ଷିତ ଋଣରେ ପରିଣତ କରାଯାଇପାରିବ । କୌଣସି ସୁରକ୍ଷିତ ଋଣ ନ ଥିବାରୁ ଏବଂ ଚାଷ ଅଧିକାରକୁ ବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ଅଧିକୃତ କରାଯାଇନଥିବାରୁ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର

1963
ଅହମ୍ମଦ ହଫିଜ୍ ଖାନ୍
ବନାମ
ମହମ୍ମଦ ହସନ୍ ଖାନ୍
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା

କୌଣସି ବିକ୍ରୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏହି ବିକ୍ରୟ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ ଥିଲା, ତେଣୁ ବେଆଇନ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି *ଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରସାଦ* ବନାମ *ପୱନ କୁମାର* ମାମଲାରେ ତାଙ୍କ ନିଜ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠର ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ପୂର୍ବରୁ *ସିର୍* ଏବଂ *ଖୁଦକାଷ୍ଟ* ଜମି ସମେତ ଗ୍ରାମରେ କରାଯାଇଥିବା ମାଲିକାନା ଭାଗର ଏକ କୋରଖକୁ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ଅନ୍ତେ ଘରୋଇ ଚାଷକୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି ଏହି କୋରଖ ଘର-ଚାଷଜମି ଉପରେ ତିଷ୍ଠି ରହିପାରିବ ତେବେ ଘର-ଚାଷଜମି ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରି ହୋଇପାରିବ । ଏହି ରାୟରେ, ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେବା ପରେ ଘରୋଇ ଚାଷଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାରର ବିକ୍ରୟ ହୋଇପାରିବ କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଆଦୌ ବିଚାର କରାଯାଇ ନଥିଲା । ସେଠାରେ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି କୋରଖ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଘରୋଇ କ୍ଷେତରେ କୋରଖ ଜାରି ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇନଥିଲା ଯେ ଯଦି ବିକ୍ରୟ ହୋଇପାରିନଥାନ୍ତା ଏବଂ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 43 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି ନିଆଯାଇ ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏହି କୋରଖ ଅର୍ଥହୀନ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ନଚେତ୍ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥାନ୍ତେ । ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଧାରା 43ର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମାଲିକଙ୍କ ଘରୋଇ-କ୍ଷେତରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବା *ସିର୍* ଏବଂ *ଖୁଦକାଷ୍ଟ* ଜମିରେ ଚାଷ ଅଧିକାର ବିକ୍ରୟରୁ ସୁରକ୍ଷିତ, କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁଠି ଚାଷ ଅଧିକାର ବନ୍ଧକ କିମ୍ବା ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ସର୍ତ୍ତ ବିଦ୍ୟମାନ ହୁଏନାହିଁ, ତେଣୁ, ବିକ୍ରୟକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବିନା ଘୋଷଣା କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହାକୁ ବାତିଲ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ।

ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ ଏବଂ ମୂଳ ମାଲିକାନା ଅଂଶ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ *ସିର୍* ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିକ୍ରୟକୁ ବାତିଲ କରୁଛୁ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ନିଜର ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିବାର ଅଧିକାରୀ ହେବେ, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନିମ୍ନ ଅଦାଲତରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରାଯିବ ।

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।